

Ольга Гончарук

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк)

ФУНКЦІЙНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті аналізуються підходи вчених до визначення функцій дозвіллевої діяльності, на основі яких виокремлено та обґрунтовано функції дозвіллевої діяльності молодших школярів. Дозвілля молодших школярів охарактеризовано як діяльність дитини у вільний час, яка обрана за власними інтересами і нахилами, приносить їй моральне задоволення і, в якій вона може проявити себе як особистість – суб'єкт цієї діяльності.

На основі аналізу сутності, основних ознак та психологічних характеристик дозвіллевої діяльності та враховуючи вікові особливості учнів молодшого шкільного віку, визначено, ієрархічно представлено та обґрунтовано наступні функції дозвіллевої діяльності молодших школярів: рекреаційну, гедоністичну, емоційно та духовно збагачувальну, творчу, виховну, пізнавально-розвивальну (самопізнання та самореалізація), ціннісно-орієнтаційну, комунікативну, соціальну, компенсаторно-психотерапевтичну.

Ключові слова. дозвілля, функції, дозвіллева діяльність, функції дозвілля, дозвілля молодших школярів, функції дозвіллевої діяльності молодших школярів.

Постановка наукової проблеми. У сучасних умовах реформування національної системи освіти актуальності набуває пошук шляхів позитивного спрямування дозвіллевої активності дітей та молоді. Реалізація Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Концепції нової української школи потребує створення нової цілісної системи навчання, виховання, відпочинку й дозвілля сучасного школяра, стимулювання розвитку самостійності та творчої активності його особистості.

Дозвілля молодших школярів істотно відрізняється від дозвілля інших вікових груп, тому важливо визначити основні функції дитячого дозвілля.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Сутність, структуру та функції дозвілля розкривають у своїх наукових доробках І. Бойчев, В. Бочелюк, О. Голік, О. Молчан, І. Петрова, Ю. Стрельцов, Г. Усачова, Н. Яременко та ін. Питання, пов'язані функціональним призначенням дозвіллевої діяльності, розглядаються у працях як вітчизняних (І. Бойчев, В. Бочелюк, О. Голік, О. Молчан, І. Петрова, Ю. Стрельцов та ін.), так і зарубіжних (Ж. Дюмазедьє, Дж. Іона, Р. Сю та ін.) учених. Проте, проведений теоретичний аналіз поглядів науковців засвідчив відсутність одностайності у визначенні функцій дозвіллевої діяльності учнів початкової школи.

Мета статті полягає у визначенні та характеристиці функцій дозвіллевої діяльності молодших школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функція (лат. *functio* - виконання) визначається, як: ... вид зв'язку між об'єктами, коли зміна одного з них призводить до зміни іншого, при цьому другий об'єкт також називається функцією першого [10]. Варто зазначити, що поняття функції використовується в різних сферах життєдіяльності людини, а тому має різне змістове наповнення.

У контексті організації дозвілля, а відтак і дозвіллевої діяльності Ж. Дюмазедьє визначає три основні функції: відпочинкову, розважальну й особистісно розвивальну [5, с. 78]. По виокремлює дві його функції, а саме розвивальну й компенсаторну (рекреаційна), яким, як вважає науковець, підпорядковані комунікативна, регулятивна, орієнтаційна й інші функції. Характеризуючи зміст функцій, С. Рабійчук наголошує, що головною метою розвивальної функції є спрямованість на розвиток сутнісних сил людини, тоді як компенсаторна функція забезпечує відпочинок та емоційну розрядку людини [7]. Автор до поданих функцій додає ще ігрову, зазначаючи, що саме ігрова діяльність має важливе значення у розвитку особистості й поєднує принципи розважальності, змагання, використання значної кількості ролей, а також художньо-соціалізуючу функцію, обумовлену

впливом інформації й художньо-творчої діяльності на становлення особистості, її внутрішнього світу [7].

У свою чергу І. Бойчев зазначає, що дозвілля є діяльність виконує такі функції:

-іншому до визначення функцій дозвілля підійшов Р. Сю, який пріоритетними у дозвіллевій діяльності називає: соціальну (з підвидами – символічна, соціалізація, терапевтична), економічну й психологічну (з підвидами – розваги, гра, розвиток особистості, відпочинок) [1]. Аналізуючи дозвілля, С. Рабійчук

– соціально-педагогічну – забезпечення можливостей вільного обрання особистісно та суспільно спрямованих, корисних, цікавих і привабливих для них видів аматорської діяльності;

– інформаційно-освітню – стимулювання активного набуття людиною знань самостійним шляхом; розвиток і пошуково-творчих здібностей та вмінь; набуття навичок практичного застосування отриманих знань;

– творчо-розвивальну – актуалізація потреб особистості щодо творчого самовизначення та самовираження шляхом залучення її до мережі дозвіллевих науково-технічних гуртків, художніх і музичних студій, колективів ужиткового мистецтва та інших аматорських об'єднань з обов'язковою демонстрацією результатів творчої праці через організацію виставок, експозицій, концертів і т. ін.;

– рекреаційно-розважальну – забезпечення фізичної розрядки особистості, зняття у неї інтелектуальної втоми і нервової напруги, збагачення позитивними емоціями [2].

У контексті нашого дослідження конструктивним є підхід Л. Сліпощук, яка аналізує реалізацію освітніх функцій та завдань дозвіллевої діяльності в умовах роботи групи продовженого дня і розглядає їх через інтеграцію в освітньому процесі. Їх зміст авторка вбачає у фізичній, практичній, культурній та соціальній сферах [9]. При цьому, вчена зауважує, що рекреаційна діяльність своєю метою має зняття будь-яких фізичних і розумових перевантажень дітей, а також їхній фізичний розвиток (прогулянки, ранкова гімнастика, фізкультхвилинка через кожні 20 хвилин безперервного навчання, рухливі ігри на перервах). Практична дозвіллева діяльність у режимі роботи групи продовженого дня орієнтована на всі види практичної діяльності, при цьому вона не втрачає свого зв'язку з дозвіллям і припускає вільний вибір, спричинений особистісними нахилами та здібностями [9].

Досить ґрунтовним нам видається аналіз функцій дозвіллевої діяльності у працях Ю. Бардашевської, Ю. Кротової, І. Сидор, Н. Цимбалюк (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи вчених до визначення функцій дозвіллевої діяльності

Функції	Учені	Ю.Бардашевська [1]	Ю. Кротова [6]	І. Сидор [8]	Н. Цимбалюк [11]
Рекреаційна/Гедоністична		+	+	+	+
Пізнавально-розвивальна/ Творча		+	+	+	+
Емоційно й духовно збагачувальна		+	+		
Самопізнання й самореалізації		+		+	
Формування життєвих перспектив		+			
Соціалізації		+			
Психотерапевтична		+			
Соціальна					+
Економічна					
Психологічна			+		
Естетична			+		
Компенсаторно-творча			+	+	
Комунікативна			+	+	+
Освітня				+	
Стимульовальна			+		

Отже, Ю. Бардашевська серед функції дозвіллевої діяльності виділяє: рекреаційну, пізнавально-розвивальну, емоційно та духовно збагачувальну, функцію самопізнання та самореалізації, функцію формування життєвих перспектив і можливості вибору майбутньої професії, функцію соціалізації у плані задоволення потреби у спілкуванні, входження в інші соціальні групи за інтересами, а також психотерапевтичну функцію, тобто можливість відволіктися від складних життєвих ситуацій [1].

Продовжуючи аналіз функційного призначення дозвіллевої діяльності, Ю. Кротова [6, с. 213], до основних відносить рекреаційну та розважальну функції, а також функції фізичного та духовного розвитку особистості. Разом з тим Ю. Кротова вказує і на важливість таких функцій, як психологічна (зняття напруги, стресових ситуацій, надання відчуття свободи, задоволення); пізнавальна (задоволення інформаційної потреби, потреби в неперервній освіті); естетична (зв'язок людини з природою, мистецтвом); комунікативна (задоволення потреб особистості у спілкуванні); компенсаторно-творча (самоствердження в різних видах самодіяльності) [6].

У працях І. Сидор визначено наступні функції дозвілля: освітню, розвивальну, компенсаторну (рекреаційну), гедоністичну (розважальну), комунікативну, творчої самореалізації, пізнавальну, стимулювальну [8]. На наш погляд, І. Сидор помилково ототожнює рекреаційну й компенсаторну функції, які за змістом відображають зовсім іншу сутність.

У свою чергу, Н. Цимбалюк підкреслює значимість таких функцій дозвіллевої діяльності, як функція соціалізації, інформаційно-просвітницької, творчо-розвиваючої, функції неформального спілкування, рекреаційно-гедоністичної. При цьому авторка вказує, що всі перелічені функції дозвілля по-різному пов'язані з соціальними потребами суспільства і суспільними обов'язками людини [11].

У ході наукового пошуку, дозвілля молодших школярів нами визначено як діяльність дитини у вільний час, що обрана за власними інтересами і нахилами, яка приносить їй моральне задоволення і, в якій вона може проявити себе як особистість – суб'єкт цієї діяльності. Тому, на основі аналізу сутності, основних ознак дозвіллевої діяльності, враховуючи підходи Ю. Бардашевської [1], Ю. Кротової [6], І. Сидор [8], Н. Цимбалюк [11] щодо визначення функцій дозвілля та вікові особливості молодшого шкільного віку, нами визначено й ієрархічно представлено наступні функції дозвіллевої діяльності молодших школярів:

- рекреаційну – оскільки, дозвіллева діяльність, насамперед, передбачає відпочинок дитини та спрямована на зняття втоми, психологічної перенапруги, відтворення її фізичних, інтелектуальних, емоційних сил зміцнення здоров'я шляхом здійснення об'єднання ігрових, оздоровчих, розважальних, спортивних, туристично-екскурсійних програм та ін. Саме ця функція є однією з провідних для сучасних дитячих дозвіллевих закладів, її мета – сприяти відпочинку, неформальному спілкуванню дітей та молоді;

- гедоністичну (розважальну) – оскільки дозвіллева діяльність вільна, то вона передбачає отримання відчуття задоволення й піднесення емоційного стану дитини;

- емоційно та духовно збагачувальну – дозвіллева діяльність сприяє задоволенню різноманітних емоцій учня молодшого шкільного віку й збагачує його духовні потреби. Дозвілля пов'язане, насамперед, із поняттям духовної свободи, тому потрібно школярам допомогти віднайти ці духовні опори насамперед у собі самому;

- пізнавально-розвивальну (самопізнання та самореалізація), оскільки дозвілля постає складовим компонентом неперервної освіти, та підкреслюючи важливість самовдосконалення й самоосвіти, духовного збагачення дитини, то ця функція дозволяє задовольнити потреби в додатковій інформації, в поглибленні та набутті нових знань;

- ціннісно-орієнтаційну – спрямовану за забезпечення інтенсивного розвитку дитини, оскільки сприйняття нових подій, фактів, процесів, органічно пов'язується з оцінкою тієї інформації, яку вона отримала.

- творчу – дозвіллева діяльність сприяє створенню умов для вияву й розвитку творчого потенціалу особистості молодшого школяра за межами сімейно-побутової діяльності шляхом

його участі у виставках, в різноманітних гуртках, хобі-групах тощо. Творча функція дозволяє забезпечує не просто відпочинок та розваги дитини, а й її самовдосконалення у вільний час;

– виховну функцію, що має специфічні особливості, які полягають у добровільному включенні дитини в дозвіллену діяльність і проявляється в цілеспрямованому розвитку особистісних потенціалів (пізнавального, ціннісно-орієнтаційного, творчого, комунікативного);

– комунікативну, яка спрямована на поглиблення можливостей дозвілленої діяльності для спілкування, подолання самотності, пошуку нових друзів тощо.

– соціальну, яка сприяє вияву дитиною власної гідності, пошуку сенсу свого існування, інтеграції учня в суспільство, задовольняє можливість самоідентифікації, дозволяє відчути свою приналежність до певної спільноти;

– компенсаторно-психотерапевтичну, що передбачає самоствердження дитини молодшого шкільного віку в різних видах самодіяльності та компенсацію тих емоцій й потреб, які в інших видах діяльності (навчальній, спортивній та ін.) не були задоволені.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, аналіз педагогічної літератури та практики повсякдення свідчить про те, що функції дозвілленої діяльності водночас відтворюють потреби людини та суспільства й мають на меті максимально залучити особистість до культурного дозвілля, сприяючи її особистісному становленню, розвитку самостійності, ініціативи й активності. Дозвіллена діяльність є сферою розвитку дитини, розкриття й збагачення її духовного потенціалу. На основі проведеного аналізу та враховуючи особливості молодшого шкільного віку нами визначено функції дозвілленої діяльності молодших школярів: рекреаційну, гедоністичну, емоційно та духовно збагачувальну, пізнавально-розвивальну (самопізнання та самореалізація), ціннісно-орієнтаційну, комунікативну, соціальну, компенсаторно-психотерапевтичну, творчу та виховну.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний розгляд усіх аспектів означеної проблеми, а відкриває перспективи подальшого вивчення особливостей впливу функцій дозвілленої діяльності на розвиток особистості молодшого школяра.

Джерела та література

1. Бардашевська Ю. О. Підготовка майбутніх учителів до організації дозвілленої діяльності старшокласників : автореф. дис. к.п.н. : 13.00.04 / Ю. О. Бардашевська. – Вінниця, 2007– 20 с.
2. Бойчев І. І. Підготовка майбутнього вчителя до організації культурно-дозвілленої діяльності учнів : автореф. дис. : 13.00.04/ І. І. Бойчев. – Одеса, 2005.– 20с.
3. Бочелюк В. Й. Дозвіллезнавство : навчальний посібник / Бочелюк В. Й, Бочелюк В. В. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006.– 208 с.
4. Великий тлумачий словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1728 с.
5. Дюмазедьє Ж. Досуг как сфера духовной деятельности. / Ж. Дюмазедьє – М. : Книга, 1987. – С.78-95.
6. Кротова Ю. Н. Становление и развитие педагогики досуга в США и Великобритании: дис... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Ю. Н. Кротова. – СПб., 1994. – 250 с.
7. Рабійчук С. О. Рациональна організація вільного часу старшокласників як соціально-педагогічна проблема / С. О.Рабійчук [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/3028>.
8. Сидор І. П. Організаційно-педагогічні умови дозвілленої діяльності студентів у педагогічних коледжах Великої Британії : автореф. дис. к.п.н : 13.00.01 / І. П. Сидор. – Тернопіль, 2010. – 21с.
9. Сліпощук Л. О. Дозвіллева діяльність з молодшими школярами / Л. О. Сліпощук [Електронний ресурс]: Режим доступу : <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/dozvilleva-diyalnist-z-molodshimi-shkolyarami.html>
10. Функція: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
11. Цимбалюк Н. М. Інституціональна модернізація культурно-дозвілленої сфери в Україні : автореф. дис. д-ра. соціол. наук : 22.00.04 / Н. М. Цимбалюк. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2005. – 45 с.

References

1. Bardashevs'ka Ju. O. Pidgotovka majbutnih uchiteliv do organizacii dozvillevoï dijial'nosti starshoklasnikiv : avtoref. dis. k.p.n. : 13.00.04 / Ju. O. Bardashevs'ka. –Vinnicja, 2007– 20 s.
2. Bojchev I. I. Pidgotovka majbutn'ogo vchitelja do organizacii kul'turno-dozvillevoï dijial'nosti uchniv : avtoref. dis. : 13.00.04/ I.I.Bojchev.– Odesa, 2005.– 20s.
3. Bocheljuk V. J. Dozvilleznavstvo : navchal'nij posibnik / Bocheljuk V. J, Bocheljuk V. V. – Kiïv : Centr navchal'noï literaturi, 2006.– 208 s.

4. Velikij tлумachnij slovník suchasnoï Ukraïns'koï movi / uklad. i golov. red. V. T. Busel. – Kiïv; Irpin': VTF «Perun», 2004. – 1728 s.
5. Djumazed'e Zh. Dosug kak sfera duhovnoj dejatel'nosti. / Zh. Djumazed'e – M. : Kniga, 1987. – S.78-95.
6. Krotova Ju. N. Stanovlenie i razvitie pedagogiki dosuga v SSHa i Velikobritanii: dis... d-ra ped. nauk : 13.00.05 / Ju. N. Krotova. – SPb., 1994. – 250 s.
7. Rabijchuk S. O. Racional'na organizacija vil'nogo chasu starshoklasnikiv jak social'no-pedagogichna problema / S. O. Rabijchuk [Elektronnij resurs] // Rezhim dostupu : <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/3028>.
8. Sidor I. P. Organizacijno-pedagogichni umovi dozvillevoï dijalnosti studentiv u pedagogichnih koledzhah Velikoï Britanii : avtoref. dis. k.p.n : 13.00.01 / I. P. Sidor. – Ternopil', 2010. – 21s.
9. Sliposhhuk L. O. Dozvilleva dijalnist' z molodshimi shkoljarami / L.O.Sliposhhuk [Elektronnij resurs]: Rezhim dostupu : <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/dozvilleva-diyalnist-z-molodshimi-shkolyarami.html>
10. Funkcija: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
11. Cimbaljuk N. M. Institucional'na modernizacija kul'turno-dozvillevoï sferi v Ukraïni. : avtoref. dis. d-ra. sociol. nauk : 22.00.04 / N. M. Cimbaljuk. – Kiïvs'kij nacional'nij universitet imeni Tarasa Shevchenka, Kiïv, 2005. – 45 s.

Гончарук Ольга. Функциональное назначение досуговой деятельности младших школьников. В статье анализируются подходы ученых к определению функций досуговой деятельности, на основе которых выделены и обоснованы функции досуговой деятельности младших школьников. Досуг младших школьников охарактеризован, как деятельность ребенка в свободное время, которая избрана за собственными интересами и склонностями, приносит ему моральное удовлетворение и, в которой он может проявить себя как личность – субъект этой деятельности.

На основе анализа сущности, основных признакою и психологических характеристик досуговой деятельности, учитывая возрастные особенности учеников младшего школьного возраста, определены, иерархически представлены и обоснованы следующие функции досуговой деятельности младших школьников:

- рекреационная – направленная на отдых ребенка, снятие усталости, психологического перенапряжения, воссоздание его физических, интеллектуальных, эмоциональных сил, укрепление здоровья младшего школьника и обогащение его духовных потребностей;
- познавательно-развивающая (самопознания и самореализации), направленная на самосовершенствование и самообразование, духовное обогащение учеников;
- ценностно-ориентационная – направленная на обеспечение интенсивного развития ценностей и ценностных ориентаций ребенка.
- творческая – направленная на проявление и развитие творческого потенциала, самосовершенствование учеников начальной школы за пределами семейно-бытовой деятельности путем их участия в выставках, разнообразных кружках, хобби-группах;
- воспитательная – направленная на целеустремленное развитие личностных потенциалов (познавательного, ценностно-ориентационного, творческого, коммуникативного) младшего школьника;
- коммуникативная – направленная на углубление возможностей для общения, преодоления одиночества, поиска новых друзей и.п.
- социальная – направленная на интеграцию и самоидентификацию ребенка с определенным сообществом;
- компенсаторно-психотерапевтическая – направленная на самоутверждение ребенка в различных видах самодеятельности и компенсацию неудовлетворенных эмоций и потребностей.

Ключевые слова: досуг, функции, досуговая деятельность, функции досуга, досуг младших школьников, досуговой деятельности младших школьников.

Honcharuk Olga. Functional purpose of leisure-time activities for primary schoolchildren. The present article analyzes scholars' approaches in defining functions of leisure-time activity, on which basis the functions of primary schoolchildren's leisure-time activity were distinguished and justified. Primary schoolchildren's leisure has been characterized as an activity of a child in their free time, chosen according to personal interests and dispositions. It gives them moral satisfaction and the opportunity to approve themselves as individuals – the subjects of this activity.

On the base of the analysis of the nature, main features and psychological characteristic of leisure-time activity and taking into account the peculiarities of primary schoolchildren, next functions of primary schoolchildren's leisure-time activity has been defined, hierarchically presented and justified:

- recreational – directed to child's relaxation, tiredness and mental stress relief, restoration of physical, intellectual, emotional strength, health promotion by performing gaming, sanative, entertaining, sport and tourism programmes, sightseeing tours, etc.;
- hedonistic (entertaining) – directed on getting the feeling of satisfaction and child's emotional elevation;
- emotionally and spiritually enriching – directed on satisfying various emotions of a primary schoolchildren and enriching theirs spiritual needs;
- cognitive-developmental (self-cognition and self-realization) – directed on children's self-improvement, self-education and spiritual enrichment;
- value-oriented – directed on providing intensive development of child's values and value orientations;

- *creative – directed on discovering and development of primary schoolchildren's creative potential and self-improvement besides out-of-home activity through their participation in exhibition, various clubs, hobby-oriented groups, etc.;*
- *educational – directed on purposeful development of primary schoolchildren's individual potentials (cognitive, value-oriented, creative, communicative);*
- *communicative – directed on improvement of communication abilities, overcoming loneliness, finding new friends, etc.;*
- *social – directed on child's integration and self-identification with certain community;*
- *compensatory-psychotherapeutic - directed on child's self-affirmation in different kinds and compensation of unsatisfied emotions and needs.*

Key words: *leisure, functions, leisure activity, leisure functions, junior pupils' leisure, functions of junior pupils' leisure.*

Стаття надійшла до редколегії 05.12.2018 р.

УДК 316.4.063.3-056.24

Тетяна Мартинюк

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк)

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У статті визначено та проаналізовано основні складові соціальної інтеграції осіб з інвалідністю, що визначають специфіку її реалізації. Автор розкриває особливості понять «інтеграція», «соціальна інтеграція» та «соціальна інтеграція осіб з інвалідністю». Автор наголошує, що соціальна інтеграція осіб з інвалідністю є складним багатоаспектним, багаторівневим та багатокомпонентним процесом. Значущими складовими соціальної інтеграції осіб з інвалідністю визначено наступні: сутнісна, суб'єктна, цільова, предметно-змістова, методологічна, операційна та результативна.

Ключові слова: *соціальна інтеграція, особа з інвалідністю, соціальна інтеграція осіб з інвалідністю, складові соціальної інтеграції осіб з інвалідністю.*

Постановка проблеми. Значення соціальної інтеграції кожної людини незалежно від стану її здоров'я та можливостей важко переоцінити, враховуючи соціально-економічні, політичні та гуманістичні особливості сучасного світу. Для адаптації в складному соціокультурному оточенні кожна людина повинна освоїти певну сукупність необхідних знань і навичок, з чим особливо не в змозі впоратися особи з інвалідністю. Окрім того, індивідуальні труднощі, що переживають особи з інвалідністю, часто спричинені не тільки і не стільки їх фізичними особливостями, скільки бар'єрами на ментальному, емоційному і матеріально-побутовому рівні, з якими вони стикаються в оточуючому соціальному середовищі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зазначимо, що аналіз літератури свідчить про глибокий і стійкий інтерес до означеного питання серед науковців різних галузей знань. Останнім часом це питання доволі широко розглядається в ракурсі інклюзивної освіти Г.В. Давиденко, І.Б. Кузава, І.О. Калініченко, А.А. Колупаєва, Я.С. Мудрий, С.О. Омельченко, Г.І. Слосанська, Н.В. Султанова, В.С. Церклевич, М.Є. Чайковський, А.Г. Шевцов та ін.

Низка аспектів соціальної інтеграції осіб з інвалідністю в суспільство також висвітлюється у навчально-методичних виданнях із соціології (Л.Ю. Байда та О.В. Красюкова-Еннста ін.), психології (В.Й. Бочелюк та А.В. Турубарова, І.І. Мамайчук та ін.), корекційної педагогіки (Т.В. Єгорова та ін.), а також у рамках соціально-реабілітаційної роботи (Е.М. Дьоміна, О.В. Трошин, Є.І. Холостова, Е.К. Наберушкіна. На жаль, частка комплексних вітчизняних досліджень не досить значуща. Це питання активно висвітлюється вченими в періодичних виданнях Ю.В. Богінська, О.О. Степанова, Н.О. Строгова, О.П. Глоба, Є.А. Клопота, І.О. Когут, І.А. Малишевська, Я.С. Мудрий, Є.Я. Прохоренко, Н.В. Султанова, В.С. Церклевич та ін.

Мета статті – визначити та проаналізувати значущі складові соціальної інтеграції осіб з інвалідністю.